

KITARTÁS

A „KITARTÁS” KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

→ MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN. ←

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII. Baross-tér 17.
II. emelet 19.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TURTSÁNYI VILMOS.

A »Kitartás« egyesület alapszabályait
a nmélt. m. kir. belügyminiszterium
49.452 902. szám alatt hagyta jóvá.

Hass, alkoss, gyarapíts!

A vasutas-társadalom évek óta szent lázban forr, hevül. Érti úgy az egyes, mint az összesség, hogy »a nap rövid, a munka sok s a gazda siettet.« A gazda, az élet, mely a szükség vasvesszőjével serkenti talpra a tünnyalkodót. Munkálkodásra mindnyájunknak csak rövid emberi életünk adatott, s a munka oly sok, oly súlyos! . . . Küzdeni a ránk szakadó bajok ellen, fenyegető csapások ellen védelmező falakat emelni, legfőbb dolgunk. Ebből a munkából, ha siker koronázza, fakad jólétünk, testi-lelki egyaránt.

Ennek tudata ihlette meg a vasutas-társadalom lelkét s ez a szent hevület teremtette meg azokat a társadalmi alakulatokat, a melyekben a fenti célok elérhetők. Keletkeztek a szövetségek. Szándékosan használjuk ezt a személytelen kifejezést, hogy »keletkeztek«, mert vannak sokan, kik hajlandók az egészet a saját javukra könyvelni, mondván annak idején s. hangoztatván azóta: »Kezünkbe vettük a zászlót és megcsináltuk a szövetséget.« Hát ez a megcsinálás épen nem sikerült volna, ha már ott nem ég a szent tűz minden vasutas lelkében, a mely szent tűznek, csak erőre kapása a tömörülés, a szövetségalakítás.

A szövetségek megalakultak. A vasutas egy lépést tett előre a hosszú uton, mely őt az ígért földjére vala elvezetendő. Az első lépés annyiban sikerültnek mondható, hogy elvégre is már egyszer rá kellett lépni arra az utra. Ez az első lépés nagy és erős küzdelmekkel járt, körülbelül olyanokkal, a minőkkel a járnai tanuló gyermek első lépései. Egy hatalmas és tiszteletreméltó küzdelem indult meg, küzdelem a létért, az elismertetésért. Meg kellett mutatnunk, hogy élünk, hogy vagyunk. Bizonyos ellentétes hatalmakkal, melyek sokszor a sötétben rejtőzködve isme-

retlenek maradtak, de annál ádázabb ostromot intéztek ellenünk, el kellett erőnket ismeretnünk. És e harczok kora az volt, a mi a nemzetek életében a lovagkor, egy gyönyörűsége korszak a vasutas-társadalom életében, a hol vállalva vert vissza minden támadást a vasutas. E harczok a szent lelkesedésnek, a kartársi szeretetnek, a közérdeket legfőbbnek elismerő áldozatkészségnek oly felemelő példáival büszkélkednek, hogy a visszaemlékezéskor hódolattal kell zászlónkat meghajtanunk. S bár általában a küzdelem, a harcz nem termi a béke áldásos gyümölcsseit, ez a harcz mégis mérhetetlen eredményű volt. Összeforrasztotta a vasutas-társadalmat s a vasutas önértetét megedzette, mint tűz az aczélt.

E korszak azonban kelleténél továbbra nyult. A harcz egyre folyt s végre oly térre csapot át, a melyen nem hozhat hasznót, de annál több kárt okozhat. Ugy jártunk, mint az egyszeri huszár, ki úgy belejött a vagdalkozásba, hogy még két nappal a csata után sem lehetett a karját megállítani. S ma már ott tartunk, hogy akárhányszor egymást ütjük mi vasutasok. Így azután idejét mult dolgok történnék, eltérések a céloktól. Ez elkedvetlenedést szül s azok az emberek, azok a lelkes közkatonák, kik csodálatos energiával éjt-nappalt egygyé tettek, hogy vágyaiknak és törekvéseiknek legalább *látható formát* adjanak, közönnyel vagy mi még rosszabb, kételkedve állanak félre most, midőn a forma után a *lényeg* megvalósítására kell a sornak kerülnie. Tegyük félre a harczy eszközöket. A küzdelmekben kicsorbult kardot s a rozsdás páncczelt tegyük el a fegyvertárba s csak ha kellő szükség lesz rájuk, akkor vegyük őket elő. Ragadjuk meg a kalapácsot s munkára fel. Építsünk! Jóléti intézményeket teremtsünk, a társadalmi javakat gyarapító, anyagi és er-

kölcsei erőnkét fokozó működést fejtsünk ki. A vasutas közkatonának (hisz kevés kivétellel mind azoknak tekintjük magunkat) jól meg kell gondolnia, hogy mire fordítja keservesen keresett filléreit s pihenéséből elszakított perczeit. S fel is tölul, különösen az egyszerűbb lelkek ajkára a kérdés: Mit kapunk érte? Erre a kérdésre adjunk feleletet, hatalmasat, meggyőzőt; feleletet, a mely a valóság erejével hat mindenkire; feleletet, a mely üdvös eredményekben látható, a mely nem szorul ajánlásra, hanem áldásos hatásával közvetlenül érezteti mindenkivel azt az erőt, a mely létrehozta. Ha ilyen eredményeket hozunk a megvalósulás stádiumába, akkor nem kell hadakoznunk egymás ellen. Jó cél a jót akarókat egyszerre összeköti s ki volna az a gonoszlelkű, a ki vonakodással, vagy aknamunkával bármi jó cél előmozdítását megakasztaná. »Hass, alkoss, gyarapíts! S a haza fényre derül.« Ennek a jelszónak uralmát várja a vasutasok serege az ő generálisaitól. A vasutas főerénye: az összeség jóléteért való szent hevület és a vezérek iránti törhetetlen bizalom nem aludt ki csak hamu alatt lappang. Lobantsuk újból lánggra s csodás eredmények szülője lesz.

Bizonyos jelek arra mutatnak, hogy a fejlődés kezd ebbe az irányban megindulni. Innen és túl is már hajtanak az új élet csirái. Adja Isten, hogy megérjük a gyümölcsszedést is.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények:

Egyesületi tagjaink a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag halálesetre a Dordrecht életbiztosító társaságnál van biztosítva, mint a kezei közt levő és a társaság által kiadott kötvényben részletezve van. Ha a tag bármely okból baleset ellen már nem biztosítható, a baleset folytán beállott halál esetére is megkapja a kötvényben annak módozatai szerint biztosított összeget.

2. Minden tag 60 éves koráig a „Providentia“ általános biztosító társaságnál ezen társasággal kötött szerződés értelmében és a társaság általános biztosítási feltételeinek keretében baleset ellen van biztosítva, még pedig:

a) baleset folytán bekövetkező halál esetén 1000 illetve 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges állandó munkaképtelenség esetére a tag 1000, illetve 2000 korona arányában meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

Minden baleset, annak megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt a szerkesztőségnek okvetlen bejelentendő.

3. A tag belépésétől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyésze által a készkiadások megtérítése ellenében képviseltetik.

4. Az egyesület közlönye minden tagnak belépésétől kezdve díjtalanul megküldetik.

5. A tagok kellő biztosíték mellett a „Kitartás Takaré- és Hitelszövetkezet“ től kölcsönt vehetnek igénybe.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek:

Lapunk 1. sz. kimutatott segélyösszeg K 158,650—

Ujabb segélyek:

522. Pekurár Simon, Soborsin, a tag halála után (árvaszékhez)	1000 K.
871. Gacs Mátvás, Pusztá-Szent-Lőrincz, a tag halála után	1000 K.
2574. Kucsera Ferencz, Sátoralja-Ujhely, a tag halála után	1000 K.
2345. Fehér Ernő, Budapest, a tag neje halála után	300 K.

Balesetsegélyek:

Lapunk 1. sz. kimutatott segélyösszeg K 40,277.93

Tagjainkhoz. Felkérjük tagjainkat, hogy a biztosítási díjakat legkésőbb minden hó 10-ig annál is inkább fizessék be, mert a fizetések elmulasztásából eredő hátrányokért a vezetőség semmiféle felelősséget nem vállal. Az alapszabályok értelmében ugyanis mindazon tagok, akik 30 napig befizetéseket elmulasztják (alapsz. 12. §), a tagok sorából törölendők és ez által minden igényüket a biztosítási összegre elvesztik.

Erre való hivatkozással tehát ismételten figyelmeztetjük tagjainkat, hogy a fizetéseiket saját érdekükben a legpontosabban teljesítsék.

Az igazgatóság.

A munkanélküliek biztosítása.

Az angol belügyminiszter a munkanélküli munkásokról szóló 1905. évi törvény alapján szervezett helyi segélybizottságok első évi működéséről (1905. évi augusztus hótól 1906. évi augusztus hóig) szóló jelentést a minap terjesztette a parlament elé.

A munkanélküliség kérdésének rendezése végett ugyanis a munkanélküliekről szóló 1905. évi törvény (Unemployed workmen Act, 1905) felhatalmazta a belügyminisztert, hogy London város minden kerületében egy segélybizottság felállítását rendelheti el, melynek célja a kerület munkapiacjának mindenkori helyzetét figyelemmel kísérni és a jelentkező munkanélkülieket a lehetőség szerint munkához juttatni. E segélybizottságot felerészben a kerületi választmányok tagjai, felerészben pedig a kerület jótékonyági egyleteinek képviselői alkotják. Ezenkívül London város és kerülete részére egy központi

segélybizottság állított fel, melynek tagjai felerészben a kerületi segélybizottság kiküldött tagjai és a London county council saját kebeléből választott kiküldöttei, másik fele részében pedig a belügyminiszter által kinevezett személyek. Ugy a kerületi, mint a központi segélybizottság tagjai közül legalább egynek nőnek kell lennie.

A kerületi segélybizottságok a munkáért jelentkező munkanélkülieket csak az esetben helyezhetik, ha meggyőződtek arról, hogy a jelentkezés előtt a központi bizottság által megállapított ideig laktak London város területén. Ezen idő tizenkét hónapnál rövidebb nem lehet. Ha a jelentkező beigazolja, hogy legjobb akarata mellett sem és tőle független okok miatt munkát találni nem volt képes, úgy a bizottság őt, a lehetőség szerint, ideiglenes munkával látja el, vagy lehetővé teszi a munkanélküli munkásnak, hogy családjával oly vidékre menjen, ahol munkahiány van. A segélybizottságok működéséből felmerülő költségek községi adó útján fedeztetnek. E célból egy-egy font községi adó után legfeljebb egy fél penny (öt fillér) pótdadó vehető ki. A segélybizottságok részéről nyújtott munkanélküli segély nem bir szegénységjelleggel, mihez képest a segélyezett munkanélküliek politikai jogaik gyakorlásában nincsenek korlátozva. Hasonló módon alakított segélybizottságok szervezhetők a belügyminiszter rendeletére azon városokban is, melyeknek lakossága a legutolsó népszámlálás adatai szerint az ötvenezret meghaladja. Ennél kevesebb lakossal bír, de legalább is tízezer lakost számláló városok is létesíthetnek segélybizottságot, ha ez iránt előzőleg a belügyminiszter hozzájárulását elnyerték.

A belügyminiszter rendeleti uton szabályozta azon feltételeket, melyek mellett a munkáért jelentkező munkanélküliek kérelme figyelembe vehető, vagy a munkanélküliek kivándorlási szándéka pénzsegély útján vagy egyéb módon előmozdítható és a munkanélküliek munkához juttathatók. Ezenkívül ugyancsak belügyminiszteri rendelet állapítja meg azon módokat, melyek szerint a segélybizottságok a munkanélküliek foglalkoztatására mezőgazdasági gyarmatokat létesíthetnek, vagy a munkanélküliek ideiglenes elhelyezésére munkáskaszárnyákat építhetnek.

Az 1906. év végén Angliában mindössze 118 ily segélybizottság működött. Magában Londonban 29 bizottság alakult, 75 bizottság London város kerületeiben és 14 bizottság Anglia más városaiban szerveztetett. E bizottságok első évi tevékenységéről szóló jelentését most terjesztette a belügyminiszter a törvényhozás elé. A bizottságok működése oly területet ölel fel, melyen 16.121.655 lélek lakik. E számításban London város lakossága 4.684.794 lélekkel szerepel. A jelentkező munkanélküliek száma 110.835 volt. Ezek közül a bizottságok 73.817 munkanélkülinek szereztek munkát, vagy nyújtottak uti segélyt. A jelentkező munkanélküliek között mindössze 1434 nő akadt. A bizottságok működési területén lakó férfiak száma körülbelül négy millióra tehető és így a jelentkezők számát ehhez viszonyítva, megállapítható, hogy a férfilakosságnak mintegy 1,6%-a az elmúlt esztendőben munka nélkül volt. A legtöbb jelentkező a negyvenedik életévüket meghaladt férfiak sorából került ki. Ezek az összes jelentkezőknek 37,8%-át alkották. Foglalkozás szerint a jelentkezők a következőképen

oszlottak meg: az összes jelentkezőknek több mint fele (51,5%-a) semmiféle határozott szakmához nem tartozott, tehát ugynevezett napszámos volt, 22,6%-át az építőipari munkások képviselték, 7,4%-a gép-, hajóépítő és fémipari munkásokra esik, 1,8%-a a cipésziparra, 1%-a a szabóiparra.

Igazi köztársaság.

Sinclair, híres amerikai író, a ki egyik könyvében az amerikai huströsztök visszaéléseit leleplezte és ezzel világhírré tett szert, nemrég könyvet írt, a melyben prófétának csap fel. Könyvében, a mely ép oly érdekes tartalmu, mint többi munkája, azt jósolja, hogy Amerikában 1912. után megindul a forradalom. Ebből a forradalomból megszületik az új világrend: az ipari köztársaság, a melyben politikai jogok mellett gazdasági szabadságot élvez az egyén. Leírja az új világot, a legaprólékosabb részletekig, de mintegy meg akarva győzni kételkedésünket, válaszolja, hogy a mai állapotokban hol vannak azok a pontok, a melyeken a jövő fejlődése alapulhat. Itt azután éles tollal írja meg a mai Amerika gazdasági világát, mely bár idegen nekünk, olvasása mégis érdekfeszítő.

A csikágói vágóhidak üzelmeit izgalmas regényben leplezte le Sinclair, sikere szédítő és egyetemes volt, hogy utána a legmerészebbre is vállalkozhatott. Leleplezi egész Amerikát! A regényformát azonban ehhez már nem veszi segítségül, adatok, megfigyelések az eszközei és fegyverei. »The industrial republic« regényszerűen érdekes nemzetgazdaságtani tanulmány, rengeteg mennyiségű és alapos ismeretekre támaszkodó. Írója önérzettel beszél olvasottságáról, említi esztendőnkön át végzett és fáradságos könyvtári kutatásait, újságcikkekhez, statisztikai adatokhoz, könyvekhez fűzi megjegyzéseit. Érdekes marad mindig és eredeti. Az amerikai nagytőke kapzsiságát egyszerűbben és hatásosabban vázolni nem lehet, mint ahogy ő teszi. Rockefeller 32 szál emberből álló vezérkarával diktálja az örült haszonhajszát. Ezek a tőkebefektetés újabb és gyümölcsözőbb módjain törnek a fejüket, hogy az új bevételek pillanatig sem heverjenek parlagon. Az amerikai demokrácia suly és tartalom nélküli formaság a tőke zsarnoksága következtében. Vasutársaságok, pénzcsoportok leplezve, vagy nyíltan vesztegetik a városi hivatalnokokat. Philadelphiában a gáz és vízművek is magánvállalat kezére jutottak. St. Louis köztulajdonát ötven millió dollár értékben egy rendszeresen szervezett rablóbanda elkótyavetyélte. A politikai mesterkedések azonban eltörpülnek egészen, ha a tőkétől közvetlenül függő alsó néprétegeket vesszük szemügyre. Olcsó, ingyenes munka kell neki. Déli államokban a selyemszövőésnél apró gyermekeket alkalmaznak tizenkét órás napi dologra. Olyik még a saját korát sem tudja megmondani s a gép mellett átvirrasztott éjszakáért 9–15 cent a bére. Az élelmiszerek áremelkedése béremelést követeltet a munkással, amihez csak úgy jut, ha megerőltetőbben dolgozik. Nem csoda tehát, ha az alkoholfogyasztás mértéke, az elmebajosok és öngyilkosok száma egyre nő. A gyors kimerülést bizonyítja, hogy több vasutársaság 35 éven felüli emberre nem biz szolgáltat. 7.086.000 gyári alkalmazottra 344.900 szerencsétlenség esik évenként, a modern ipari kultúra sulyos

kölcsi erőnkét fokozó működést fejtsünk ki. A vasutas közkatonának (hisz kevés kivétellel mind azoknak tekintjük magunkat) jól meg kell gondolnia, hogy mire fordítja keservesen keresett filléreit s pihenéséből elszakított perczeit. S fel is tölul, különösen az egyszerűbb lelkek ajkára a kérdés: Mit kapunk érte? Erre a kérdésre adjunk feleletet, hatalmasat, meggyőzöt; feleletet, a mely a valóság erejével hat mindenkire; feleletet, a mely üdvös eredményekben látható, a mely nem szorul ajánlásra, hanem áldásos hatásával közvetlenül érezteti mindenkivel azt az erőt, a mely létrehozta. Ha ilyen eredményeket hozunk a megvalósulás stádiumába, akkor nem kell hadakoznunk egymás ellen. Jó cél a jót akarókat egyszerre összeköti s ki volna az a gonoszlelkű, a ki vonakodással, vagy aknamunkával bármí jó cél előmozdítását megakasztaná. »Hass, alkoss, gyarapíts! S a haza fényre derül.« Ennek a jelszónak uralmát várja a vasutasok főereje: az összeség jóléteért való szent hevület és a vezérek iránti törhetetlen bizalom nem aludt ki csak hamu alatt lappang. Lobantsuk újból lángra s csodás eredmények szülője lesz.

Bizonyos jelek arra mutatnak, hogy a fejlődés kezd ebbe az irányban megindulni. Innen és tul is már hajtanak az új élet csirái. Adja Isten, hogy megérjük a gyümölcsszedést is.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények:

Egyesületi tagjaink a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag halálesetre a Dordrecht életbiztosító társaságnál van biztosítva, mint a kezei közt levő és a társaság által kiadott kötvényben részletezve van. Ha a tag bármely okból baleset ellen már nem biztosítható, a baleset folytán beállott halál esetére is megkapja a kötvényben annak módozatai szerint biztosított összeget.

2. Minden tag 60 éves koráig a „Providentia“ általános biztosító társaságnál ezen társasággal kötött szerződés értelmében és a társaság általános biztosítási feltételeinek keretében baleset ellen van biztosítva, még pedig:

a) baleset folytán bekövetkező halál esetén 1000 illetve 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges állandó munkaképtelenség esetére a tag 1000, illetve 2000 korona arányában meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

Minden baleset, annak megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt a szerkesztőségnek okvetlen bejelentendő.

3. A tag belépésétől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyésze által a készkiadások megtérítése ellenében képviseltetik.

4. Az egyesület közlönye minden tagnak belépésétől kezdve díjtalanul megküldetik.

5. A tagok kellő biztosíték mellett a „Kitartás Takaré- és Hitelszövetkezet“-től kölcsönt vehetnek igénybe.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek:

Lapunk 1. sz. kimutatott segélyösszeg K 158,650.—

Ujabb segélyek:

522. Pekurár Simon, Soborsin, a tag halála után (árvaszékhez)	1000 K.
871. Gacs Mátyás, Pusztá-Szent-Lőrincz, a tag halála után	1000 K.
2574. Kucsera Ferencz, Sátoralja-Ujhely, a tag halála után	1000 K.
2345. Fehér Ernő, Budapest, a tag neje halála után	300 K.

Balesetsegélyek:

Lapunk 1. sz. kimutatott segélyösszeg K 40,277.93

Tagjainkhoz. Felkérjük tagjainkat, hogy a biztosítási díjakat legkésőbb minden hó 10-ig annál is inkább fizessék be, mert a fizetések elmulasztásából eredő hátrányokért a vezetőség semmiféle felelősséget nem vállal. Az alapszabályok értelmében ugyanis mindazon tagok, akik 30 napig befizetéseket elmulasztják (alapsz. 12. §.), a tagok sorából törlendők és ez által minden igényüket a biztosítási összegre elvesztik.

Erre való hivatkozással tehát ismételten figyelmeztetjük tagjainkat, hogy a fizetéseiket saját érdekükben a legpontosabban teljesítsék.

Az igazgatóság.

A munkanélküliek biztosítása.

Az angol belügyminiszter a munkanélküli munkásokról szóló 1905. évi törvény alapján szervezett helyi segélybizottságok első évi működéséről (1905. évi augusztus hótól 1906. évi augusztus hóig) szóló jelentést a minap terjesztette a parlament elé.

A munkanélküliség kérdésének rendezése végett ugyanis a munkanélküliekről szóló 1905. évi törvény (Unemployed workmen Act, 1905) felhatalmazta a belügyminisztert, hogy London város minden kerületében egy segélybizottság felállítását rendelheti el, melynek célja a kerület munkapiacjának mindenkori helyzetét figyelemmel kíséni és a jelentkező munkanélkülieket a lehetőség szerint munkához juttatni. E segélybizottságot felerészben a kerületi választmányok tagjai, felerészben pedig a kerület jótékonyági egyleteinek képviselői alkotják. Ezenkívül London város és kerülete részére egy központi

emberáldozatot követel, mint valami állandóan folyó véres háboru. A fényes Newyorkban 400.000 ablak-nélküli szoba van, a nyomoruság és a halál tanyái ezek. Előkelő szállóban 4800 dollárt kérnek esztendőre egy-egy szobáért.

Sinclairben nincs fanatizmus a trösztök ellen, kialakultakat szükségszerűnek látja, épügy mint bukásukat. Az emberi szervező tehetség csoda-alkotásainak nézi őket. Vakmerő haszon-keresésük azonban nem folyhat bármeddig akadálytalanul. Az ipari tultermelés biztos válság felé vezet, mert olyan mértékben nő, hogy a világpiaczon nem akad elég fogyasztó. Az orosz-japán háboru villámháritója volt egy fenyegető krízisnek. A nagy szövőgyárakban heteken át nem dolgoztak s munkaidőben is csak félnapokat. A háboru új világpiaczeletkezését jelentette. Két millió embert hadiszerek készítésével foglalkoztattak s azoknak ellátása más három milliónak adott biztos kenyeret. A fölösleges tőke ki-mehetett, a harczoló felek kaptak utána. Ma a virág-zás magasztán áll az amerikai üzleti élet, de Sinclair 1913-ra a tultermelés olyan gyarapodását várja, hogy vasutak és gyárak beszüntetik az üzemet s több milliónyi munkás lesz dologtalan. Az elégedetlenséget csak az szüntetheti meg, ha az állam ráteszi a kezét a makaeszkódó vasut, szén, petróleum, aczél és egyéb társaságok műveire, hogy tevékenységbe hozza őket. A szövőgyárak nem dolgoztak, mivel a kínai nem vásárolt többé inget, most azonban működnek újra, hogy az Amerikában nyüzsgő és rosszul öltözködő szegény tömeg számára produkáljanak. A cipőkészítő nem veszi el kenyerét, mivel a filippinek nem vásároltak elég lábbelit, hanem dolgozik Amerika mezitlábásainak. Nem haszonteremtés, hanem a szükséglet fedezése az ipari tevékenység célja. A demokratikus iparállamban nem dolgozzák magukat kimerültté az emberek, s kiki munkájának teljes értékét élvezi. A gazdasági viszonyok javulásától a szellemi élet emelkedését várja Sinclair, főleg az amerikai irodalom fellendülését és művészi értékeinek növekedését.

Nagy megkönnyebbülést teremt, elnyomott erők felszabadulását hozza az új korszak Amerika népének. Sinclair gyakorlatilag is latba veti képességeit, hogy előkészítse, valószínűvé tegye és segítse az ipari köztársaság létrejöttét 1912-re. Newyork közelében Sinclair kezdeményezésére kollektív otthont létesítettek, szépen bevált az intézmény, utoljára azonban tüzvész áldozata lett. Ne jussanak hasonló sorsra a bizakodó amerikai nagy reményei.

Sz.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Bálványokat készítő gyárak. A régészek előtt eléggé ismeretesek azok a bronzhamisitványok, melyeket Olaszországban és Görögországban az ércöntők nagy ügyességgel készítenek. A hozzá nem értő közönség gyakran mint valódi régiséget vásárolja meg ezeket és drágán fizet értök. A múlt század elején nagy feltűnést keltettek az európai néprajzi muzeumokban kiállított bálványok, melyeket drága pénzen vásároltak össze. Már az első szállitmány gyanut keltett a tudósok között, különösen a háziesszközök csinosága. Hosszabb utánjárás után kisélt, hogy egy takitibeli nőtől és egy európai érc-

müvestől származott ügyes munkás készíti a leg-furesább alaku bálványokat, valamint a Husvét-szigeten lakó nép háziesszközzeit, sőt fegyvereit. Salmons-nak hívták az illető felvérü takitit, aki rövid idő alatt nagy vagyonhoz jutott a sok bálvány eladása folytán. Sőt oly jövedelmezőnek vált be üzlete, hogy később már gyárilag készítette portékáit. Különösen angol utazók vásárolták nagy előszeretettel Salmons gyártmányait. Amikor ez mind kitudódott, a hamisitványok Európában mind értéktelen holmik lettek. Salmons első sikerén felbuzdulva, néhány amerikai ércöntő New-Yorkban nagy gyárakat rendezett be, melyekben különféle bálvány-utánzatokat készítettek és jelenleg ezeket gyártják. Az ügyes utánzatokat azután elszállítják Kinába, Japánba, Tibetbe, Sziámba és ausztráliai szigetekre. Az évi forgalom meghaladja az egymillió dollárt. Azonban az amerikai gyártmányoknak nagy konkurrencziát csinálnak az Angolországból, Glasgow városból kikerült utánzatok. Ugyanis az angol gyártmányokat nem ércből, hanem papiros-machéból készítik, ami által azok olcsóbbak, mint az amerikaiak. Legkelendőbbek a Buddhaszobrok, melyeket csalódásig tudnak utánozni, mint ha azok ércből lennének öntve. A glasgowi gyár legújabbban a bálványokat faból faragtatja és különféle színekkel festeti be. Ezeket az ausztráliai gyarmatokon hozza forgalomba, még pedig cserekereskedés útján. Az értéktelen fatargyakért a legbecsesebb terményeket, fűszereket csereberéli be. Egész hajórakomány megy különféle bálványokból Keletázsia és Ausztrália felé. Csak Japánban nem tudják értékesíteni holmijukat, mivel ott a fafaragványok művészete magas színvonalon áll.

A növés hatása. Ha egy csapat gyermeket elfogulatlan szemmel megligyelünk, azt látjuk, hogy egy a pór, valamint a jómódu osztály gyermekei között, sok a szép arczu bété, ami arra látszik mutatni, hogy az emberiség általában szépül. Igen sok gyermek arcza példaképe a tiszta vonalaknak, a nemes formáknak és értelmességnek. De sajna, mire a mag megéri, mire itt az aratás ideje, kitünik, hogy a sok szép remény fele sem vált valóra. Az Apollók és Vénuszok kora lejárt. Ennek oka pedig abban rejlik, hogy a gyermek bizonyos szervei nagy átalakuláson mennek keresztül, mire a gyermek fölseperedik. Leginkább megbámuljuk a gyermek szép, nagy szemét; szinte aránytalanul nagy ez néha, míg a felnőtt embernél ritka a nagy szem. Ez pedig azért van így, mert a szem egyike azoknak a szerveknek, amelyek leghamarább érik el fejlettségük legnagyobb fokát s így leghamarább szűnnek meg tovább fejlődni. Hét éves korban a szem elérte teljes fejlettségi fokát: míg maga az arc még mindig nő, fejlődik: innen van aztán, hogy a szem, legkivált ha az arc húsos, markáns, szinte eltünik e méretek mellett, noha mint gyermek-szem, nagy lehetett. Egy másik szerv, melynek fejlődése ugyan-csak meglepetést tartogathat a gazdája számára: az orr. Ellentétben a szemmel, az orrnak nagy a hajlamossága a tultengésre. Eppen ennél a hajlamosságánál fogva, a jól kialakult gyermek-orr azt a veszedelmet rejtegeti magában, hogy renszerint nagyra nő. Az ugynevezett görög orr gyermekkorban fejletlen, vékony, egyenes volt. A száj is rendszerint hátrányára változik meg, még pedig leginkább az élet keserőségei vagy a szenvedély behatása alatt. A gyermek élete derült verőfény, boldogság, amit

alig zavar néha rövid ideig tartó fájdalom. A felnőttél ellenben az élet küzdelmei, a nyughatatlanság, a bizalmatlanság, a harag, a gyűlölet vagy akár a cinizmus — mindmegannyi lelki háborgással jár s a száj kifejezésére ráüti a maga bélyegét — eltörülhetetlen nyomot hagy rajta, ami megzavarja a vonalak szép összhangját.

Anekdóták Mark Twainről. Mark Twain európai utazása alkalmából egy párisi ujság a következő mulatságos adomát meséli: Mark Twain egy sokszoros milliomosnál volt ebédre hivatalos, aki arról volt híres, hogy ebédjén a legritkább és legdrágább csemegét tálalták föl. A Krózusnak azonban egy hibája volt: nagyon hiu volt s ez okból soha sem mulasztotta volna el, hogy vendégeit a ritka eledel drágaságára figyelmeztesse. Beszélgetés közben megjegyezte, hány dollárt költött erre, vagy arra a ritkaságra, amelylyel vendégeinek kedveskedett. Azon az ebéden, amelyen Mark Twain is jelen volt, különösen föltűnt a gyönyörű gyülmölcs, a szőlő valóságos csodálatot keltett. Igen nagyszemű, finom zamatu szőlő volt s minden egyes szeme egy dollárba került. Mikor a szőlőt föltalálták, a meghívottak nagy áhitattal fogadták az értékes gyülmöcsöt és elbámultak mikor meghallották az árát. A házigazda büszke várakozással figyelte Mark Twain arcát és várta, mit fog szólni a nagy humorista. Mark Twain nem váratta sokáig magát, hanem megszólalt:

— Remek, felséges, kitünő — mondogatta evés közben egyre-másra — kérek csak még hat dollárért belőle!

Mark Twain soha sem hívta meg többé ebédre a milliomos. — Mark Twain Európába utazott. Egyszerű szürke ruhát veti fel, de fehér öltönyét, amelylyel a szenátusban oly nagy és kínos feltűnést keltett, magával hozta, hogy az európai férfitárat vele megváltoztassa. De nemcsak ruhái, hanem számtalan anekdotái is eljöttek vele s ez utóbbiakból idézünk itt néhányat. Mark Twain nem rég több felolvasást tartott s az egyikben az alkoholitalok elárúsításának törvény által való szigorú eltiltása mellett érvelt. Mark Twain kijelentette, hogy ezt nagyon szükségesnek tartja, de a dolognak azért árnyoldalai is vannak. S hogy ezeket feltűntesse, a következő kis esetet mondta el hallgatóságának: Egy yankee néhány évvel ezelőtt olyan városba érkezett, ahol ez a tilalom érvényben volt. A merész ember mégis vendéglő után tudakozódott. A felelet nagyon vigasztalan volt:

— Itt ugyan italt csak gyógyszerárban kaphat.

A yankee elmegy a gyógyszerészhez és előadja kérését. A gyógyszerész vállat vont.

— Orvosi rendelés nélkül nem adhatok önnek semmiféle italt.

A yankee könyörgésre fogta a dolgot.

— Meghalok szomjúságomban és már nincs időm előbb az orvoshoz menni.

A gyógyszerészben emberi érzések kezdenek érvényesülni, de kötelességének tudata nem hagyja nyugton.

— Csak végszükségben szabad egy szerencsétlennek inni adnom s csakis akkor, ha kigyó marta meg.

Miután pedig a gyógyszerész jó ember volt, felírta a szomjhaláljelöltnek a kigyó címét. A yankee ész nélkül elrohant, de néhány percz múlva lesujtva tér vissza:

— Az Isten szerelméért, adj innom, kedves gyógyszerész . . . Nem tudok tovább várni . . . A kigyó már hat hónapra le van foglalva.

A legkönnyebb gáz és a legnehezebb fém. A hélium rendkívül könnyű gáz. Folyósításával Olszevsky kísérletezett. A gázt tartalmazó edényt forrásban levő (a hidrogén forráspontja -182.5°) hidrogénbe mártotta s 140 légköri nyomásnak tette ki, majd hirtelen megszabadította a nyomástól, arra számítva, hogy mint a többi gázoknál történni szokott, a párolgás okozta hőcsökkenés következtében megfolyosodik. De se így, se úgy nem sikerült célját elérni, mikor szilárd levegőbe (-225°) helyezte el a 150 légköri nyomással terhelt gázt; sőt még akkor sem változtatta meg halmazállapotát, mikor a nyomást hirtelen 50 atmoszférára szállította le s a hőmérséklet -234.6° -ra csökkent. Végre ugyanilyen körülmények között a nyomást hirtelen egy atmoszférára csökkentette, miáltal a hőmérséklet -265° -ra szállott alá; azonban a hélium megfolyosodásának még csak nyoma se látszott. Mily óriási munkával lehet a gázt megfolyósítani, vagy megszilárdítani! Mily nagy lehet ennél fogva az a munkamennyiség, mely akkor szabadul fel, mikor a legnagyobb sűrűségű földi elem a legkisebb gázok egyikévé változik vissza. Hogy a hélium nem a ma, hanem a tegnapi anyaga, azt már az eddigi tulajdonságaiból is látjuk. Az eddig ismert elemek rendszerébe sehogyan sem illik bele. Azt mondhatnók, hogy kémiai tulajdonságai egyáltalán nincsenek. Ilyen lehetett valóban az anyag őszállapota. Vegyületeket egyáltalán nem alkot, innen kapta a »nemes gáz« elnevezést. Maga az előfordulás mikéntje olyan, hogy a figyelmesebb szemlélőt azonnal gondolkodásra kell kényszerítenie. A legnehezebb fém kíséretében az az anyag, mely egyébként vegyülni nem képes, könnyű gáz. Hogy kerül az oda? Hogy van ott megkötve? A gravitáció tartja-e ott fogva? Erre a két kérdésre még ma is nehéz felelni. De nemcsak maga a hélium, hanem az a fém, az urán, melyet kísérni szoktak, szintén ilyen, mindenféle tekintetben különös sajátága. Az összes fémek között ennek van legnagyobb atomsúlya. Egymás mellett e két anyag: a legnehezebb fém és a legkönnyebb gáz, azt a gondolatot kelti, hogy a mindenség ősananyagának két határállapota szorult abba a darabka ásványba. Az urán egyedüli elem, melynek egyszerű sói fluoreszkálnak. Ezenkívül nem lehet két oly különböző helyen előállított uránvegyületet találni, melyeknek színe ugyanaz volna. Morton és Bolton 1866-ben mikor az uránsók elnyelési szinképét tanulmányozták nem leltek a vizsgálat alá vett 70 készítmény között kettőt, melynek elnyelési szinképe teljesen megegyezett volna; mikor később Deussen az oldatok fényelnyelési törvényeivel foglalkozott, meg is állapította, hogy az uránsók az egyedüliek, amelyek a többi sókon megállapított törvényszerűségnek nem hódolnak. Morton-ék nem is késtek abbéli meggyőződésüket kijelenteni, hogy az, amit mi uránnak nevezünk, nem lehet egyetlen elem, hanem legalább kettőnek elegye, melyek hol ilyen, hol amolyan arányban vannak egymással elegyvedve. Hogy ennek tényleg úgy kell lenni, azt már az is bizonyította, hogy az uránsók nemcsak fluoreszkálásra, hanem foszforeszkálásra is képesek. Már pedig foszforeszkálás csakis a szilárd oldatok s nem az egynemű anyagok tulajdona. E külön-külön meg-

magyarázhatatlannak látszó semmiféle összefüggésben nem levő jelenségek közötti kapcsolat részben csak akkor derült ki, mikor Curie-ék az uránérczekből előállították a rádiumot, részben akkor, mikor Ramsay »in vitro« is bebizonyította, hogy a rádium egyik bomlásterméke a hélium. Ami után meg már egyáltalán nem hangzik hihetetlennek Soddy állítása, hogy a rádium az urán bomlásterméke.

Gordon-Bennet hirdetései. New-Yorkban, mint onnan jelentik, nagy szenzációt kelt, hogy a new-yorki törvényszék elfogató parancsot adott ki a »New-York Herald«-nak Párisban tartózkodó tulajdonosa, Gordon-Bennet és e lap hirdetési főnöke ellen erkölcstelen nyomtatványok terjesztése miatt. A »New-York Herald« ugyanis az első oldalon tiltott hirdetéseket szokott közölni, amelyek a lapnak évenként háromszázezer dollárt jövedelmeznek. A többi ujság feljelentette a »New-York Herald«-ot, amely ellen a bíróság megindította az eljárást. A törvény értelmében a bíróság Gordon Bennetet és hirdetési osztályának főnökét rendkívüli nagy pénzbüntetésre és esetleg öt évig terjedő fegyházra ítélheti.

Hogyan nevelik a japán hősöket? A távol Kelet érdekes népe a gyermeknevelést is rá jellemző elvek szerint fejlesztette ritka tökéletességre. A kis japán gyermek nevelését már igen jókor megkezdik, de hatéves koráig kizárólag az édesanya ügyel rá. Van ugyan gyermekkert is, hanem ide csak az küldi a gyermekét, aki cselédet is tarthat. A főnemes asszonyt kivéve, rendszeren minden anya maga ápolja a kicsinyét s ha elég erős: maga is táplálja. A házban lakó nagyszülő is szorgalmasan résztvesz a gyermeknevelésben s a serdülő ifjúságnak el elbeszéli a mult idők nagy embereinek és derék asszonyainak történetét. A fiu karddal, ágyuval, trombitával, képeskönyvvel, hajóval, állattal játszik; a leánynak a pedig bábu, labda, festés és más efféle a játékszere. Az ifjúságnak ünnepeket is rendeznek. Márczius a leányok, május a fiuk hónapja. A fiu-gyermekes család május első öt napján hosszú póznát szur le a kertben. A pózna tetejére papiros-vagy selyemhalat illesztenek, annak jelölül, hogy a fiu igyekezzék a legnagyobb akadályt is leküzdeni. Esténként, ha a családfő hazatért, köréje gyűlnek a nagyszülők, a család ifjai és nagy leányai és együtt nézik a kisebb gyermekek játékát. A kicsinyek tánczólnak, énekelnek, míg végre elfáradva, pihenni térnek. A házi nevelés fő elvei: a gyermeket engedelmességre kell tanítani; lelkiismeretét föl kell ébreszteni s fontos dolog az önuralom fejlesztése és a jó erkölcs ápolása. A helyesen nevelt gyermek legjobb irányítója a maga lelkiismeretes s az ilyen gyermeket büntetni soha sem kell. Szükséges, hogy a gyermek tudja, hogy hibát követett el, de ezentul elég a megintó szó is. A megátalkodottan rossz gyermeket azonban a japánok is megverik. A házi nevelés következtében a gyermekhalandóság nagyon mérsékelte. A hatéves fiut elemi iskolába küldik. A gyermek módnélkül örül társainak s a legnagyobb fenyegetés rá nézve, ha azzal ijesztik, hogy kivesszik az iskolából. Az egységes nemzeti nevelés az iskolában csupán a különböző vallások megegyező erkölcsi tételeit veszi föl a tanulni valók közé. Hetenként két órát szentelnek az erkölcs tanítására. A gyermeket a szülő, a testvér, az öregek, elüljárók és idegenek iránt való tiszteletre és kötelességtudásra oktatják. Egy másik órában a

tisztességtudást, illedelmet tanulják. A tetszetős, ügyes mozdulatokat, a meghajlást és a szokásos szólásmódokat itt sajátítják el. A japán iskolában jutalmat nem adnak, sőt még a vizsgálat se nyilvános. Nem akarják, hogy a gyermek csak a kitüntetésért dolgozzék. A tanító atyailag bánik növendékeivel s viszont a tanuló nagy tisztelettel viseltetik iránta. A nevelésre vonatkozó császári proklamációt minden újévkor fölolvassák az iskolában. Fő elvei a következők: »Kivánságunk, hogy alattvalóink szüleiket tiszteljék és testvéreik iránt jók legyenek. Férj és feleség egyetértésben éljen. A barátok bizzanak egymásban. Tanuljanak önuralmat és törvényszerű magaviseletet. Emberszeretők legyetek és szorgalmasak a tanulásban. Fejlesztsetek szellemi tehetségeket és tökéletesítsétek erényeiteket. Védjétek a közjót és örvendeztetsetek meg a világot jelentős tettekkel. Védjétek meg az alkotmányt és tartsátok tiszteletben a törvényt. A közszolgálatban mindenkor legyetek készek az áldozatra, az országot és az ő rendje érdekében. Minden módon keressétek a császári hatalom javát, emelését, hogy erősen álljon, mint az ég és a föld. Így lesztek méltók őseitek emlékéhez!«

A lawn-tennis feltalálója. Az angolok révén világszerte elterjedt kedvencz és szórakoztató nyári játék, a lawn-tennis, újra átvette teljes uralmát. Ez a rendkívül elterjedt és népszerű játék az angolok állítása szerint alig harminczhárom esztendeje ismeretes és feltalálója még ma is él. Ez a feltaláló Wingfield Walter angol őrnagy, aki jelenleg 74 esztendő és az angol királyi testőrség létszámában tartják nyilván. Wingfield a mai lawn-tennist 1874-ben mutatta be először Angliában. Nem vitatkozunk afölött, hogy a sphairistike az őrnagy saját találmánya-e vagy pedig, ami valószínűbb is, a régi jeu de paume gyermekjáték átalakításából keletkezett. Wingfield mindenesetre nagy örömet szerzett vele a szórakozni vágyó főuri és középosztálybeli közönségnek. Wingfield azonban nem elégedett meg azzal, hogy a játék szabályait és alapelveit megállapította, hanem mindjárt megteremtette a hozzávaló játékszerek iparát is, mely ma már óriási kiterjedésű és főleg Angliában virágzik. Egyszóval ez a Wingfield, akinek ősei kimutathatólag Wingfield-Castleban, a sussexi grófságban éltek Hódító Vilmos idejében, nem sokat aggályoskodott, hanem üzlethez fogott és megkezdte a lawn-tennis játékszerek gyári előállítását. Az új játék iránt érdeklődők között az elsők egyike volt a mostani angol király, akkor még Albert walesi herczeg, akinek kivánságára a Buckingham-palota kertjében három játszóteret rendeztek be. A játszóterek felavatása alkalmával az egyik pályán maga a herczeg, azután a mostani orosz czár, továbbá az azóta elhalt edinburgi herczeg és több más fejedelmi vendég ismerkedett meg a sphairistike-játékkal, melynek az orosz czár különben még ma is nagy hive. Később az angol tronörökös még a St.-James palota kertjében is több pályát állíttatott fel. A feltalálók közös sorsa azonban Wingfieldet is elérte, mert találmányának igazi hasznát a későbbi élelmesebb gyárosok tudták maguknak biztosítani.

Egy milliomos életéből. Jacques Bardoux elbeszéli most egy francia ujságban Whiteley Williamnak, a Londonban nemrég megölt milliomosnak élettörténetét. Whiteley, akit mostohafia ölt meg, 1831-ben született Wakefield közelében. Kilencz

hónapos korában árvaságra jutott s egy nagybátyja — vidéki földbirtokos — fogadta örökbe. Ifjúkorában parasztek között és parasztmódjára élt. Egész nap csavargott, álmodozott, vagy hivatalan vendégként részt vett a környékbéli előkelő urak vadászatain. Tizenhatéves volt, amikor inas lett egy wakefieldi posztókereskedő üzletében. 1851-ben a londoni világkiállítás alkalmából az angol metropolisban járt s ekkor föllette magában, hogy ott fog szerencsét próbálni. Jóllehet főnöke a czégre akarta venni, elhagyta Wakefieldet s Londonba költözött, ahol egymásután cserélte fel állásait. Amikor 12.000 koronája volt együtt — részben örökölte, részben nagy takarékosággal gyűjtötte — üzletet alapított a forgalmas, de szegény és épp ezért »csodutczának« nevezett Westbourne-Groven ezzel a felirattal:

— Én mindent szállítok.

Az üzletet 1863-ban nyitotta meg. Egész személyzete két fiatal leányból és egy tanonczból állott. Egy évvel később már tizenkét alkalmazottja volt a fiatal kereskedőnek s ettől fogva csak posztóáruval kereskedett. Rövidesen pompás áruházat épített a Queens Readon. Tartott szabókat, divatárusnőket, bankárokat, építészeket, vasuti vállalkozókat stb. Mindent szállított és közvetített. Vidéki házakat, életbiztosítási kötvényeket, koporsókat és menyszöszonyokat. Ha sereget indítottak a harcmezőre, Whiteley volt az, aki a szállításról, az elszállásolásról s a csapatok élelmezéséről gondoskodott. Valaki tréfából elefántot akart nála vásárolni s másnap a vastagbőrű már rendeltetési helyén volt. Whiteley áruházai ma hat hektarra terjednek és hatezer alkalmazottat foglalkoztatnak. Tiszta vagyonát 1899-ben 45.000.000 koronára becsülték. Örökösei meggyilkolása után nem kevesebb, mint 3 millió koronányi örökösödési illetéket fizettek. Filozófus volt és ezt az örök igazságot hirdette:

— Intelligens ember kitartással és energiával viheti valamire és sohasem kell elcsüggednie.

Az emberi test kisugárzása. A mai természettudományi világnézet mellett, mikor az energia egyes fajait már olyannyira ismerjük s átalakulásuk módja annyira tanulmányozva van, gondolkodó főre nézve már eleve elképzelhetetlen, hogy az a szervezet, mely a fényt oly nagy mértékben veszi fel s azt oly sok célra használja, mint az emberi szervezet, maga sugárzások forrása ne lehessen? Az újabb kutatások kísérletileg is kimutatták, hogy az élő emberi szervezet valóban sugározhat ki fényt, amit különben a spiritiszták — aligha tapasztalati, vagy akárcsak logikai megfontolás alapján — már régen állítanak. A legrégebb ilyenfajta spiritiszta — mindenesetre csak szuggeszció útján hallucinált — észlelései szerint a séance-ok alkalmával a megidézett szellemnek gyakran látszanak a körvonalai. Mivel pedig — ha a szuggeszció nem volt teljes — e körvonalak sem látszóttak, a dolgon úgy segítettek, hogy a társaság egyik tagja az arczát helyenkint világító festékekkel kente be, melynek az a sajátsága, hogy a sötétben világít, ha előzőleg meg lett világítva. E visszaélések leleplezése után a tudomány az efféle jelenségekkel szemben egyre tartózkodóbb lett. Ennek tulajdonítható, hogy valóban komoly vizsgálatok e téren még ma is alig vannak. A legrégebb észlelések, melyek ma is elfogadhatóknak látszanak, sötétben világító hullarészekről szólnak,

melyekből Maşcagni még készítményeket is csinált. Patruban szerint az emberi agy (a koponyából kivéve) némely esetben elég intenzíven világít, míg Heller azt állítja, hogy az emberi agy, mely sötétben nem világít, tengervízbe téve 12 óra múlva fényleni kezd. Ha tengervíz helyett folyóvizet használunk, a jelenség nem következik be. Nyilván azért, mert a tengervíz világító baktériumokkal lehetett fertőzve, míg a folyóvizben ilyen mikrobák nem fordulnak elő. Dupuget a római katakombákban olyan bomlófelben levő emberi hullát látott, mely vastag porréteggel volt fedve. E por állítólag hónapokon át világított. Több szerző sebek világításáról tesz említést. Így az egykor híres Peroy, francia sebész, egy tiszt lábán oly sebet sebet gyógyított mely napokon át világított; de állítólag később több ilyen esete is volt, melyekhez hasonlókat különben mások is láttak. Molisch véleménye szerint azonban ezen esetek egyike sem spontán sugárzik; ő azt a nézetet vallja, hogy a fénykilövelés tulajdonképpen nem is az emberi testre, hanem a világító baktériumokra vezethető vissza, melyek nemcsak minden rothadó talajon jól tenyésznek, hanem bizonyára a bomlásban lévő emberi szerveken is megélnék. Erre nézve kísérleteket is végzett. Tenyérszíni nagyságu emberi izomdarabokat 3 százalékos steril konyhasóoldatba helyezett s 14 napon át 8—12 C.-on tartva, éjjelenként megfigyelte őket. Az ellenőrző próbákat konyhasóoldat nélkül helyezte el. A harmicszor megismételt kísérlet mindig negatív eredménnyel járt. Sem a próbákon, sem az ellenpróbákon a világítás legcsekélyebb nyomát sem észlelhette. Ha azonban e husrészeket világító baktériumokkal fertőzte, akkor néha oly erős világítás állott elő, hogy a kékes-fehér fény még világos nappal is észrevehető volt; éjjel pedig nemcsak az anyag körvonalai, hanem még az üvegcsésze is világosan látszott. Ez is bizonyítja, hogy a világítás okai a fenti szerzők észleléseinél is bizonyára baktériumok voltak. Nagyban különböznek e megfigyelésektől azok, melyeket Reichenbach báró végzett. Szerinte az emberi testnek föltétlenül vannak ilyen kisugárzásai s ezek az ő nézete szerint pszihikai eredetűek. Anélkül, hogy a sugárzások okát kutatóknak, annyit megemlíthetünk, hogy létezésüket, bár a szemre nézve láthatatlanok, nem tagadhatjuk, mert a sugárzások, fotografálhatók. Ez így kissé misztikusan hangzanék, ha ezzel maga Crookes, a híres angol fizikus és Dubois, a nagynevű francia fiziológus is nem foglalkozott volna; mindketten elismerték, hogy a dolog való de alig megfejthető.

Újabb leletek a piramisokban. Flinders Patric, a nagynevű s szerencsés kezű angol arkeológus legutóbb a gizehi piramisokban s Asszuan környékén nevezetes felfedezésekre bukkant. Talált egy kerek sirt, mely valószínűleg egy fáraófié volt s bizonyos, hogy az első dinasztia harmadik királyának a korából származik. A sirban 80 kővázának a darabját s néhány apróbb tárgyat talált. Egy másik sirban 30—40 kőváza volt a második dinasztia korából. Gizehet eddig a negyedik dinasztia fáraói temetkezési helyének tartották, a legújabb ásatások azonban azt bizonyítják, hogy a híres piramis már az első dinasztia korában megvolt.

Megtámadhatatlan
kötvény.

50% nyeresé-
részesedés.

„Dordrecht“

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Engedélyezve az 1873. évi november 10-én 21. sz. a. kelt királyi
dekretummal.

Részvénytőke 4,000.000 korona.

Magyarországi fiók :

Budapest, V., Marokkói-utcza 3.

Igazgató :

Robitsek Henrik Ferencz.

A „Dordrecht“ az egyedüli társaság,
mely törvényesen kötelezte magát,
hogy
magyarországi üzletének díjtartalékait
magyar értékekben helyezi el.

REFERENCZIÁK :

Magyar általános hitelbank,
Pesti magy. kereskedelmi bank
Budapesten.

Kedvező feltételek.

Jutányos díjak.